ЗАДАЧІ ПЕРШОГОДИСТАНЦІЙНОГО ТУРУ
Всеукраїнської студентської олімпіади з фізики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка 2026 року

1) Український спортсмен-скелетоніст Владислав Гераскевич масою m=120 кг (разом зі спорядженням) розпочинає спуск зі швидкістю v_0 = 30 км/год (після розгону). Довжина траси становить 1500 м при середньому куті нахилу α = 9°. Коефіцієнт тертя полозів об лід μ=0.02, середня сила опору повітря F_{on} =20 Н. Визначити:

а) швидкість спортсмена на фініші та час спуску, якщо вважати рух рівноприскореним;

б) перевантаження n, яке діє на спортсмена на фінальному віражі. На фінішній ділянці спортсмен входить у віраж з радіусом кривизни R=40 м на швидкості v = 35 м/с.

В реальних змаганнях на Олімпійських іграх 2026 року на тренувальних заїздах Владислав Гераскевич показав середній час спуску 56,5 с. Порівняйте отриманий в задачі результат з реальним та вкажіть найбільш імовірні причини розходження.

2) На горизонтальному столі розміщений напівциліндр радіусом R та маси M таким чином, що його плоска поверхня спрямована вгору. Між столом і напівциліндром існує тертя. Припустимо, що в початковий момент часу напівциліндр нерухомий та повернутий на кут θ навколо осі циліндра від положення рівноваги. Знайдіть мінімальне значення коефіцієнта тертя, за якого циліндр зможе здійснювати чисте кочення (без проковзування).

3) Атмосферу Марса можна вважати такою, що складається лише з дуже розрідженого CO_2. Молярна маса цієї атмосфери позначається через $\boldsymbol{\mu}$, і на довільній заданій висоті атмосферу можна розглядати як ідеальний газ у стані рівноваги. Маса Марса становить M_m (що набагато більше за загальну масу марсіанської атмосфери), а його радіус — R_m. Припустимо, що залежність густини атмосфери від висоти h над поверхнею Марса описується формулою:

$$\rho(h) = \rho_0 \left(1 + \frac{h}{R_m}\right)^{1-n}$$

де ρ_0 — константа, а n ($n > 4$) — також константа. Виведіть вираз для температури $T(h)$ марсіанської атмосфери як функції висоти h.

4) Знайдіть теплоємність системи, що складається з перекритої поршнем посудини з одноатомним газом (параметри газу P_0, V_0, T_0). Поршень утримується пружиною (див. Рис.1). Ліворуч від поршня вакуум. Якщо газ відкачати, поршень доторкнеться до правої стінки посудини, а пружина буде недеформованою. Теплоємностями посудини, поршня і пружини знехтувати.

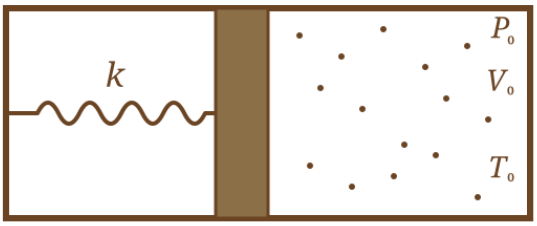

Рис.1 *До задачі 4.*

5) На непровідний, вигнутий під прямим кутом стрижень, нанизано дві кульки, якім надано заряди $+Q$ та $-Q$ (див. Рис.2). В початковий момент часу кульки нерухомі і знаходяться на відстанях d та $2d$ від прямого кута. Кульки відпускають і вони рухаються тільки під дією сили електростатичного притягання. В якій точці знаходиться кулька з негативним зарядом, коли кулька з позитивним зарядом торкається вершини кута? Які швидкості мають кульки в момент часу, коли між ними відстань d ? Тертя відсутнє.

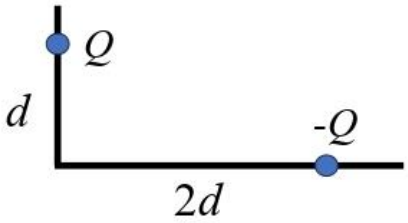

Рис.2 *До задачі 5*

6) Є два однакові (стальні) бруски. Один намагнічений, інший – ні. Як визначити, який з них намагнічений? Допоміжні пристрої чи прилади відсутні, бруски можна брати в руки.

7) Плоска світлова хвиля з довжиною λ падає нормально на фазову дифракційну гратку з профілем, показаним на Рис.3. Гратку нанесено на скляній пластинці з показником заломлення n. Знайти глибину h штрихів, при якій інтенсивність центрального фраунгоферового максимуму рівна нулю. Який при цьому h кут дифракції, що відповідає першому максимуму?

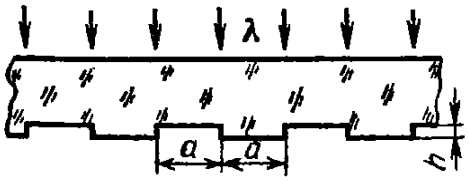

Рис.3 *До задачі 7*

8) Ступінь поляризації частково поляризованого світла P=0.25. Знайти відношення інтенсивності поляризованої складової цього світла до інтенсивності природної складової.

9) Фотон, що випущений іоном He^{+} при переході з першого збудженого стану в основний, іонізує атом H, що знаходиться в основному стані. Знайти швидкість фотоелектрона.

10) Потік нейтронів, що летять зі швидкістю v=25 м/сек, падає на широку щілину з абсолютно відбиваючими стінками (див Рис.4) Довжина щілини l=1 см, висота d=10^{-4} см. Скільки часу нейтрон буде знаходитись всередині щілини, якщо він туди попаде? Скористатись співвідношенням невизначеності $\Delta p \Delta x \sim h$.

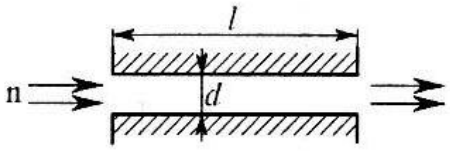

Рис. 4. *До задачі 10.*